

Miodrag ČANOVIĆ¹

POZDRAVNA RIJEČ

Poštovane dame i gospodo, uvažene kolege, cijenjeni gosti,

Imam posebnu čast i zadovoljstvo da vas u ime Vlade Crne Gore, kao i u svoje lično ime, pozdravim i poželim vam dobrodošlicu na osmi međunarodni naučni skup koji organizuje Crnogorska akademija nauka i umjetnosti na temu: Obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost.

Tradicionalno se na naučnim skupovima koje organizuje Crnogorska akademija nauka i umjetnosti razmatraju najaktuelnije teme i okupljaju istaknuti naučni radnici iz Crne Gore i drugih država, sa ciljem da se pruži doprinos pronalaženju rješenja za najveće izazove savremenog svijeta.

Ovaj skup je posvećen pitanjima vezanim za obnovljive izvore energije i energetska efikasnost, dvije skoro nerazdvojive oblasti koje su postale ključne za ostvarivanje ciljeva na području energetike, a to su: obezbjeđenje dovoljnih količina energije, sigurnost snabdijevanja energijom i održivi energetski razvoj. Pred nama se postavlja osnovno pitanje: kako zadovoljiti rastuće potrebe za energijom i pri tom umanjiti negativni uticaj na životnu sredinu i globalne klimatske promjene.

Imajući u vidu da je energetika stub sveukupnog, održivog i dugoročnog razvoja svake države i da energetski sektor predstavlja jednu od strateških grana crnogorske ekonomije, Vlada Crne Gore se opredijelila da razvoju energetskog sektora posveti punu pažnju, kako reformskim aktivnostima u ovom sektoru tako i uključivanju u regionalno i evropsko energetska tržište.

Crna Gora je od početka podržavala inicijativu Evropske Unije za realizaciju projekta razvoja zajedničkog tržišta električne energije i gasa u Jugoistočnoj Evropi i njenoj integraciji u evropsko energetska tržište. U skladu sa tim, Crna Gora je postala punopravna članica Energetske zajednice u oktobru 2006. godine.

Ciljevi Crne Gore u oblasti energetike se poklapaju sa ciljevima Energetske zajednice, a to su povećanje sigurnosti snabdijevanja energijom, privlačenje investi-

¹ Miodrag Čanović, pomoćnik ministra, Ministarstvo ekonomije Vlade Crne Gore

cija za izgradnju novih proizvodnih i prenosnih energetske objekata, povećanje korišćenja obnovljive energije, unapređenje energetske efikasnosti i razvijanje tržišne konkurencije, uz unapređenje ekologije.

Kao članica Energetske zajednice i kandidat za članstvo u Evropskoj Uniji, Crna Gora intenzivno radi na usaglašavanju nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske Unije koje se odnosi na energetiku i zaštitu životne sredine.

U skladu sa tim, u toku 2010. godine usvojili smo set novih zakona, i to: Zakon o energetici, Zakon o energetske efikasnosti i Zakon o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika. Time je stvoren pravno-regulatorni okvir, koji predstavlja osnovni preduslov da se razvoj ovog sektora odvija u skladu sa propisima Evropske Unije i najboljom međunarodnom praksom.

Ciljevi našeg energetskeg razvoja utvrđeni su Energetskom politikom Crne Gore do 2030. godine, koju je Vlada usvojila u martu 2011 godine. Održivi energetske razvoj je jedan od tri glavna prioriteta definisana ovim dokumentom, a podrazumijeva obezbjeđenje održivog razvoja energetike koji se temelji na ubrzanom ali racionalnom korišćenju vlastitih energetske resursa uz uvažavanje principa zaštite životne sredine, povećanje energetske efikasnosti i veće korišćenje obnovljivih izvora energije, kao i potreba za socio-ekonomskim razvojem Crne Gore.

Sada je u toku priprema Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, ključnog strateškog dokumenta kojim će se definisati putevi razvoja energetskeg sektora naše zemlje u narednom periodu. U maju ove godine Vlada je utvrdila Nacrt strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. Godine – Zelenu knjigu s Nacrtom strateške procjene uticaja na životnu sredinu i Predlogom programa održavanja javne rasprave. Uvažavajući primjedbe i komentare sa javne rasprave biće pripremljen konačni dokument Strategije tzv. Bijela knjiga, nakon čijeg usvajanja će se pristupiti izradi akcionog plana za njenu implementaciju za prvi petogodišnji period.

Pored aktivnosti na definisanju strateškog okvira za razvoj energetike u Crnoj Gori, intenzivno radimo i na daljem usklađivanju nacionalnih propisa sa legislativom Evropske Unije u ovoj oblasti.

Pokrenut je postupak pripreme novog Zakona o energetici, kojim će se postići potpuna usaglašenost sa svim relevantnim direktivama Evropske Unije iz oblasti energetike, kao i precizirati odredbe i otkloniti eventualne nejasnoće koje su otežavale primjenu postojećeg Zakona o energetici.

Takođe, u oblasti energetske efikasnosti pripremljen je Predlog zakona o efikasnom korišćenju energije i dostavljen Vladi na utvrđivanje. Ovaj zakon će biti usklađen sa svim relevantnim direktivama Evropske Unije koje se odnose na efikasno korišćenje energije.

Slijedeći razvojna opredjeljenja, u energetskeg sektoru se realizuju aktivnosti u okviru velikog broja projekata. To su projekti povećanja energetske efikasnosti,

revitalizacije i modernizacije postojećih i izgradnje novih energetske objekata, čijom realizacijom želimo da postignemo smanjenje deficita električne energije, povećanje diversifikacije izvora i sigurnosti snabdijevanja energijom.

U skladu sa strateškim opredjeljenjima, u prethodnom periodu intenzivno smo radili na realizaciji niza projekata.

U cilju boljeg povezivanja sa susjednim elektroenergetskim sistemima, izgrađen je dalekovod 400kV Podgorica – Tirana i radi se na realizaciji projekta izgradnje podmorskog interkonektivnog kabla jednosmjerne struje između Crne Gore i Italije.

Prošle godine potpisan je Ugovor o formiranju regionalne aukcijske kuće za sprovođenje koordinisanih aukcija za raspodjelu prenosnih elektroenergetskih kapaciteta za naš region, sa sjedištem u Crnoj Gori. Ugovor je potpisan od strane predstavnika deset operatora prenosnih sistema električne energije zemalja Jugoi-stočne Evrope, a omogućava da se implementiraju zajedničke metode za alokaciju prenosnih kapaciteta i upravljanje zagušenjima u prenosnoj mreži na nivou Jugoi-stočne Evrope. To je značajan korak u procesu stvaranja zajedničkog tržišta električne energije u našem regionu, koji ima za cilj da omogući efikasno korišćenje svih infrastruktura za prekogranični prenos električne energije, podstakne trgovinu i poveća sigurnost snabdijevanja električnom energijom.

Jedno od naših ključnih strateških opredjeljenja je postepeno smanjenje zavisnosti od uvoza energije smanjenjem specifične potrošnje finalne energije, povećanjem proizvodnje energije korišćenjem vlastitih resursa i smanjenjem gubitaka energije u svim segmentima, od proizvodnje do krajnje potrošnje. Od sadašnjeg neto uvoznika električne energije Crna Gora planira da postane neto izvoznik električne energije poslije 2020. godine.

S obzirom da Crna Gora raspolaže značajnim potencijalima obnovljivih izvora energije (vode, vjetra, sunca, biomase), kao i velikim mogućnostima za unapređenje energetske efikasnosti, prioritet imaju aktivnosti u ovim oblastima. Na naše prioritete značajno utiče i odluka Savjeta ministara Energetske zajednice iz oktobra 2012. godine o ispunjenju nacionalnog cilja korišćenja obnovljivih izvora energije. Ovom odlukom je utvrđena obaveza Crne Gore da obezbijedi da u 2020. godini udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije bude 33%, kao i da pripremi i usvoji nacionalni akcioni plan korišćenja obnovljive energije. Sada je u toku priprema ovog akcionog plana, koji treba da bude usklađen sa Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine.

U skladu sa strateškim opredjeljenjima i preuzetim obavezama, u prethodnom periodu najviše smo bili angažovani na projektima izgradnje hidroelektrana na Morači i Komarnici, malih hidroelektrana na većem broju malih vodotoka, kao i vjetroelektrana na lokalitetima Možura i Krново.

U martu ove godine završena je izgradnja i puštena je u probni rad prva mala hidroelektrana „Jezerštica” na vodotoku Bistrica u Opštini Berane. Takođe, očekujemo da će u narednom periodu biti završena izgradnja većeg broja malih hidroelektrana za koje su dobijene građevinske dozvole.

U cilju potpunije valorizacije raspoloživog hidropotencijala malih vodotoka, u julu ove godine objavljen je Javni oglas za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori, čime je pokrenut postupak novog javnog nadmetanja za dobijanje koncesija za izgradnju malih hidroelektrana na osam vodotoka.

Pored toga, Ministarstvo ekonomije radi i na realizaciji sljedećih projekata:

- MONTESOL, koji ima za cilj uspostavljanje atraktivnog i održivog finansijskog mehanizma za obezbjeđivanje kredita za domaćinstva za ugradnju solarnih kolektora i

- ENERGY WOOD – beskamatni krediti za domaćinstva za kupovinu peći i kotlova na moderne oblike drvene biomase (peleti i briketi).

Takođe, u okviru projekta „Solarni katuni” postavljaju se solarni sistemi za proizvodnju električne energije na objektima koji se nalaze na katunima, a koji nisu povezani na elektroenergetsku mrežu.

U cilju unapređenja energetske efikasnosti, u prethodnom periodu realizovane su značajne aktivnosti:

- razvoj legislativnog, regulatornog i institucionalnog okvira za poboljšanje energetske karakteristike zgrada;

- javna kampanja za podizanje svijesti o energetskej efikasnosti;

- razvijen centralni informacioni sistem energetske potrošnje;

- izvršena obuka kadrova za vršenje energetske pregleda zgrada;

- izvršena rekonstrukcija većeg broja obrazovnih i zdravstvenih objekata;

- u toku je izrada softvera za sertifikovanje energetske karakteristike zgrada, kao i izrada inventara fonda zgrada u Crnoj Gori.

A sada, imajući u vidu da smo na samom početku ovog značajnog skupa i da ćemo čuti veliki broj interesantnih tema, zahvaljujem na pažnji i želim uspješan današnji rad.